

november 2023

INHOUD:

1. Voorwoord
2. De smidse Bogaerts ....voortgang.
3. Open Monumentendag op 10 september 2023.
4. BOSLOF
5. Familiekunde Vlaanderen afdeling Kempen : Voordracht HERALDIEK
6. REMINDER : kunstboek "Zoersel en de Cisterciënzers
7. Archeologische opgraving in Zoersel in functie van het NIP
8. Op de redactievergaderingen van het boek "Zoersel en de Cisterciënzers was afgesproken dat na het verschijnen van het boek wij als HKZ de door ons geschreven posters zouden gebruiken en zo de volledige teksten publiceren in onze weetjes. Ditmaal laten wij "Café DE STER" en "Louis Peeters, Zoerselse heemkundige pionier" aan bod komen.
9. De Plaatsnaamkunde van Groot-Zoersel
10. Info Museum en Documentatiecentrum en copyright

1. Voorwoord.

Beste leden, sympathisanten en lezers,

De herfst laat zich voelen. Het jaar 2023 loopt naar het einde. Het jaar 2023 was en is voor ons een zéér, zéér druk heemkundig jaar geweest.

Het voorjaar werd volledig ingenomen door de afwerking van het boek "Zoersel en de Cisterciënzers". Nooit een drukker en stressrender tijd meegemaakt. Ik die dacht dat het zou beteren toen het boek naar de drukker was, had de bal weer helemaal misgeslagen. De marketingcampagnes die erop volgden, en door ons waren opgezet, maakte dat de druk bleef. Maar het resultaat, een grote boekenverkoop, was geweldig. We konden dan ook met een gerust hart en tevreden de boekvoorstelling tegemoet gaan. Deze voorstelling voor pers, sponsors en enkele notoire genodigden was een feestelijk aangenaam event.

Daarna volgde voor ons onmiddellijk de organisatie van de Gouwdag Heemkunde Gouw Antwerpen, die we op ons voorstel, samen met de Heemkundige Kring Malle op ons zouden nemen. Deze ging door in de Kapel in het Gemeentehuis van Zoersel. Met een 50-tal aanwezige kringen en een 100-tal deelnemers was dit een zeer geslaagde organisatie. Marc Van De Cloot bracht ons na de Algemene Jaarvergadering een zeer interessante voordracht over zijn dada "familiekunde en DNA". Na het zeer verzorgde middagmaal door consoorten "De Heidebloem" deden de deelnemers in de namiddag verschillende, door HK Malle en HK Zoersel, uitgestippelde wandelingen. De receptie werd door de beide gemeenten en de brouwerij van de Trappisten gedragen. Een toprealisatie!

Vanaf juni/juli, na het plaatsen van de vloerplaat door de TD van de gemeente, volgde een niet meer te stoppen activiteit rond de bouw van de "Smidse Bogaerts", waarvan u verder in deze weetjes een uitgebreid verslag leest.

Plaatsen van de vloerplaat door de technische dienst van de gemeente Zoersel voor de bouw van de "Smidse Bogaerts" achter het heemhuisje.

Tegelijkertijd bouwden we op initiatief van de Heemkring Scilla aan een organisatie voor Open Monumentendag op 10 september 2023. Ook hierover kan u meer lezen verder in de tekst.

Nu starten we met de verdere afwerking van de Smidse en hopen die in het voorjaar 2024 te kunnen openen. **Besluit: 2023 was voor onze Kring een zéér gevuld maar "merkwaardig" jaar.**

Jan Denissen, Voorzitter Heemkundige Kring Zoersel vzw

2. De smidse Bogaerts ...voortgang.

Na het bouwverlof (juli) hebben we onmiddellijk, na enkele prijsvragen, bij bouwmaterialen Verwerft & Keyzers in Massenhoven de nodige bouwmaterialen besteld: nl. te verlijmen snelbouw 50 X 18 X 14 cm, Ytong blokken; de Zevendonkse façadesteen werd vervangen door Tongerse van steenfabriek Quirijnen uit Westmalle, omdat die direct leverbaar was, Lommels metselzand, 50 zakken cement en lateien. We wilden de buitenmuur in kruisverband metsen en dachten dat we daar meer dan 2000 gevelstenen voor moesten doorslijpen! Toen kwam de grote verrassing, nl. de gewone gevelstenen worden ook verkocht met een schijnvoeg. Joepie, we dienden dus geen kopse stenen te slijpen. Dit was veel werk gespaard.

Alles werd geleverd op 18 augustus en op 23 augustus legden we de eerste steen. Na twee lijmdagen snelbouw en na negen metseldagen gevelsteen konden we beginnen aan de dakwerken.

Hiervoor goten we eerst nog een betonnen ringbalk met draadstangen om daarop het gebinte te verankeren. Op de ringbalk plaatsten we een juffer van 22,5 x 7,5 cm waarop we de spanten vastnagelden.

Na een vijftal prijsaanvragen voor het hout voor de daktimmer bestelden we deze bij V4WOOD uit Malle. Dit bedrijf wordt geleid door de kleinkinderen Vervliet. Hun ouders Bruno en Pieter Vervliet kennen we goed uit de geschiedenis van het Zoerselhof en bijgebouwen.

Zij zorgden eveneens voor een belangrijke sponsoring in materiaal, nl. alle OSB-platen voor het onderdak en 60 m² gegronde platen voor de binnen afwerking van het dak. De daktimmer voerden we uit in planken spanten van 17,5 x 3,2 cm met om de 40 cm een spant.

Op deze spanten plaatsten we het OSB-onderdak dat we bekleedden met een waterdichte folie die we vastlegden met tengellatten.

Ondertussen werden ook de dorpels voor de vensters gemetseld; eveneens werd de vloerplaat voor het

smisvuur en de schouw gegoten.

We zochten op het internet waar we een geschikt lot rode Boomse dakpannen aan een redelijk prijs konden aankopen. Vrij snel vonden we een partij bij een particulier in Schellebelle. Hij had 1090 pannen ter beschikking en een 50-tal nokpannen. Na akkoord over de prijs en akkoord van de technische dienst van de gemeente om deze op te halen trokken we op 17 oktober naar Oost Vlaanderen.

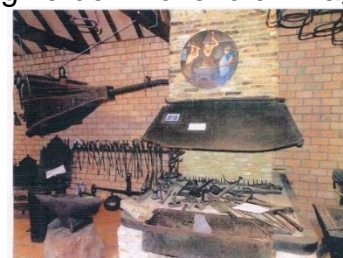
Nadat we de pannen gezien hadden en hun grootte kenden konden we op de juiste afstand de panlatten schieten. Op 23 oktober lag één zijde dicht en de andere zijde klaar om de nokken en de zijkanten aan te smeren en vast te leggen. De tweede dag werd dit uitgevoerd en 's avonds om 18 uur zaten we onderdak en was alles ingemetseld.

Ondertussen bestelden we ook het materiaal voor de dakgoten en de elektriciteit. Nu zijn we volop bezig om het vroegere fotomateriaal te bestuderen voor de opbouw van het smisvuur en de schouw met de blaasbalg.

Toch blijft er nog héél wat werk aan de winkel! Het voegen van de buitenmuren, bezetten van de binnenmuren, maken en plaatsen van ramen en deur en de binnenbekleding van het dak. Eén voordeel: we staan ondertussen droog. We doen gestaag verder. Bovendien mag hier ook

gezegd worden dat onze bestuursploeg zijn "metsendiendescapaciteiten" bewezen heeft. Wanneer men deze gepresteerde uren zou omrekenen aan aannemersprijs komt men aan een vrij hoog bedrag met vier nullen. We hopen klaar te zijn in het voorjaar 2024, maar houden jullie uiteraard verder op de hoogte van de evolutie.

3. Open OPEN MONUMENTENDAG 10 september 2023.

1. De groei van het initiatief

Als gevolg van een onderzoek van Carl Evers (HK Wijnegem) in verband met Petrus STYNNEN groeide binnen de Heemkring Scilla de idee om de Open Monumentendag uit te werken rond de Turnhoutsebaan/Antwerpsesteenweg met de ontwerpkaart van Styne als vertrekpunt, en dat liefst met al de heemkringen die hiermee een verband hebben tussen Deurne en Oostmalle. Deze kringen VolXmuseum Deurne, Wijnegem, Schilde (Scilla), Zoersel en Malle samen met de Erfgoedcel Voorkempen, die het initiatief zeer genegen was, gingen rond de tafel. Er ontstond snel de idee om de organisatie open te trekken naar gans de baan. Iedereen zou op zijn manier in zijn locatie zijn steentje bijdragen aan het initiatief. Het project "Een weg banen tussen Antwerpen en Turnhout" was geboren.

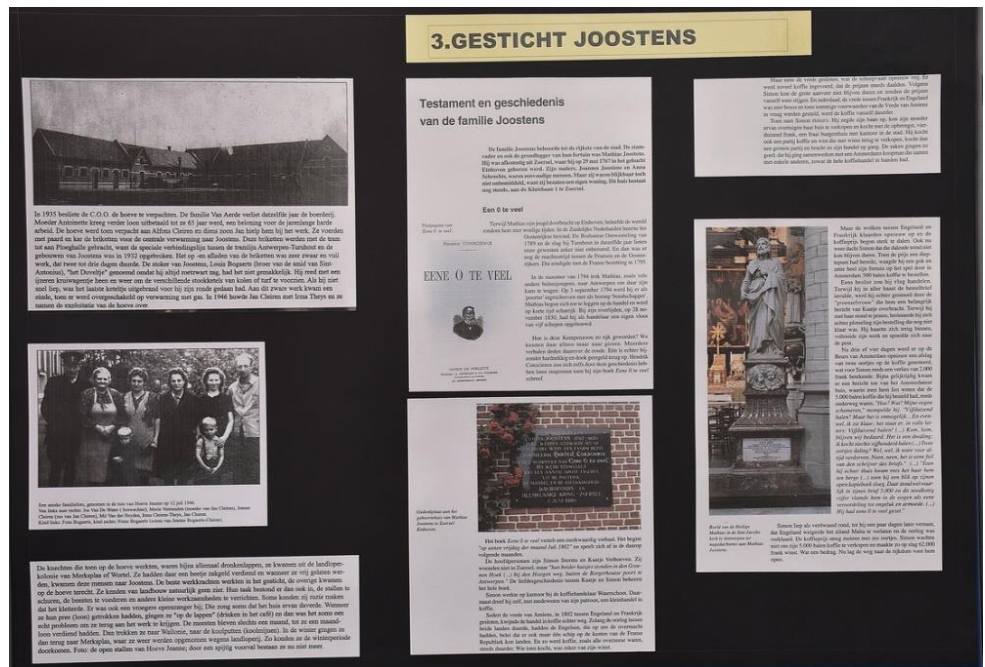
2. De steenweg Antwerpen-Turnhout in Sint-Antonius

We organiseerden onze tentoonstelling in het atrium van het Gemeentehuis, Handelslei 167 in Sint-Antonius Zoersel. Zij gaf van alle belangrijke gebouwen en monumenten een foto-overzicht en de geschiedenis.

Er is natuurlijk heel wat te zien tussen Ploeghalle en de grens met Malle. Hier het overzicht. De richting die de steenweg vanuit Ploeghalle moest krijgen was niet eenvoudig. Deurne-Schilde werd voltooid in 1752. De Paters van de Sint Bernardusabdij wensten een project via Schriekbos, Zoersel, Salphen over Vlimmeren naar Turnhout. Zij moesten echter de duimen leggen voor het bestuur van Westmalle/Oostmalle dat zware inspanningen leverde op politiek vlak en als minister kind aan huis was in Brussel om gerechtelijk hun project over West- en Oostmalle binnen te halen. Deze baan werd afgewerkt in 1822.

Er liggen op het grondgebied van Zoersel belangrijke monumenten en gebouwen langs de baan. Als eerste vermelden we het vintage baancafé De Toverfluit. Nog één van de laatst overgebleven baancafés in de provincie Antwerpen, maar het wordt binnenkort afgebroken voor een groot bouwproject, dat in een ver gevorderd stadium is.

Even verder op de Kapellei 157 zien we de "hoeve Jeanne", verbonden als boerderij met het "gesticht JOOSTENS", Kapellei 133. In de periode dat er patiënten met tuberculose besmet waren en er nog geen afdoend medicijn bestond,

werd het gebouwd als sanatorium ingericht door de Commissie van Weldadigheid (OCMW) van de Stad Antwerpen. Misschien herinnert u zich het familieverhaal Joostens, geboren op Eindhoven te Zoersel, die in Antwerpen koffiehandelaar wordt en op zijn bestelbon in de hoeveelheid een "nul" te veel schrijft.

De koffiepijzen stegen en dit was het begin waardoor de familie Joostens schatrijk werd. Zij behoorde tot de hoge bourgeoisie van Antwerpen. Op Kapellei 50 zien we de oude prachtig verbouwd brouwerij "Het Anker". Daartegenover het destijds merkwaardig woonproject "De Vier Huizekens" uit de 20ste eeuw.

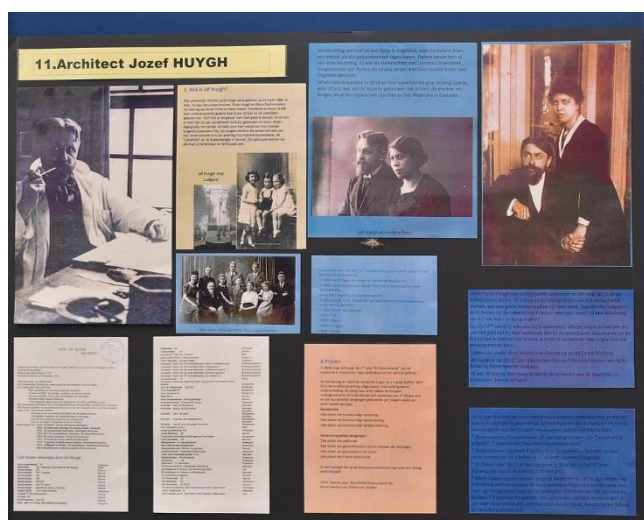
Even verder op nr. 21 café “De Kroon”. Deze afspanning was een stopplaats voor de postkoets en er was eveneens een tolbareel gevestigd. Het behoort toe aan de familie Van Pelt, bouwonderneming. Verder links waar de Kapellei verandert in Handelslei, de kerk “Sint-Antonius Abt” en even verder op nr. 33 de pastorie van Sint-Antonius met zijn geklasseerde bomen.

Enkele tientallen meters verder op nr. 47 staat het gerestaureerde schoolmeestershuis. Dit was van 1900 tot 1924 de woning van Jozef Cornelissen, folklorist en schrijver van het vermaarde boek “Het Idioticon van het Antwerps Dialect (verschillende boekdelen).

Op Handelslei 167 vinden we het complex “**Bethaniënhuis**”, psychiatrisch instituut waarvan de plannen getekend werden door de bekende Antwerpse architect Jozef HUYGH. Hij introduceerde het paviljoensysteem dat toen vernieuwend was in de Belgische psychiatrie (Guislin - Gent).

Het was bij wet verboden om gecolloqueerde en vrijwillige patiënten in één instelling op te nemen. Maar door beide patiëntengroepen in verschillende paviljoenen onder te brengen liet de overheid deze constructie oogluikend toe. Het complex behelst een klooster met kapel en feestzaal, een administratiegebouw, een dubbelwoning voor de hulpgeneesheren, een woning voor de hoofdgeneesheer en eenzelfde voor de aalmoezenier. Daarachter stonden nog drie paviljoenen, een boerderij en een technisch gebouw met wasserij. Het oorspronkelijke gesticht had een eigen elektriciteitscentrale, een eigen waterwinning, een bakkerij, een slachterij en een mest verwerkende installatie.

In 2008 heeft het kloostergebouw met binnentuin een grondige verandering ondergaan. Het administratief centrum van gemeente en OCMW Zoersel werd hier met een PPS-project in ondergebracht. De binnentuin is een prachtig overdekte onthaalruimte geworden. **De uitstraling van de oorspronkelijke architectuur van Huygh is bewaard gebleven.**

Herman Huygh, zoon van Jef, tekende samen met architect Van Camp het nieuwe gebouw van het Sint-Jozefziekenhuis dat in 1986 de deuren opende.

Op de grens met Westmalle op nr. 292 komen we nog de “Galgenhoeve” of “Withoeve” tegen, die deel uitmaakt van het woonzorgcentrum Ter Dorpe.

De voorbereiding voor de tentoonstelling was heftig, viel samen met onze bouwwerken en was dus dikwijls nachtwerk. Niettemin geraakte de tentoonstelling tijdig opgesteld en was ze een groot succes. Op zondag 10 september hadden we 220 bezoekers en de week nadien bezochten nog eens 600/700 kinderen en bezoekers van het gemeentehuis de tentoonstelling,

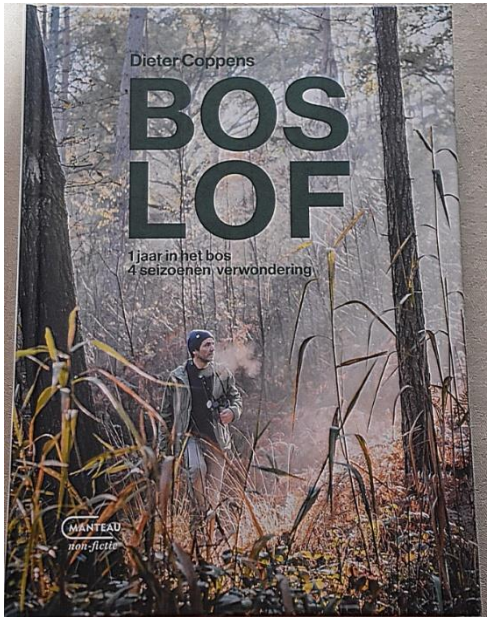
waar we nadien zeer veel lof over kregen.

4. BOSLOF

Half oktober werd in de boomgaard van het Bezoekerscentrum Zoerselbos door de uitgeverij De Standaard een boek over “Het Zoerselbos” voorgesteld van de hand van Dieter Coppens.

Dit is de derde uitgave over Zoersel dit jaar. We brachten reeds “Zoersel en de Cisterciënzers” een neerslag door 5 auteurs van alles wat er op historisch vlak over Zoersel geweten is. Monnikenheide gaf een prachtig boek uit over 50 jaar zorghuis Monnikenheide.

Nu is er “BOSLOF”, een overzicht van wat op natuurgebied, fauna en flora, in het Zoerselbos te vinden is.

Rhea, voorzitter van de Vrienden van het Zoerselbos verwoordde het als volgt: quote “Vier seizoenen, herfst, winter, lente en zomer wandelt, kruipt en sluipt Dieter Coppens door zijn “Zoerselbos”. Dikwijls alleen, maar ook dikwijls met experts. Gewapend met zijn telelens en een hoofd vol natuurweetjes is Dieter jullie natuurgids. Hij laat je zien dat het niet zomaar een decor is om in te wandelen, maar een aaneenschakeling van radertjes die allemaal hun functie hebben in dat grote verbazingwekkende geheel. Boslof is een boeiende mix van persoonlijke mijmeringen en observaties, diepgaande gesprekken met experts, wonderbaarlijke natuurweetjes en prachtig beeldmateriaal.” Unquote. Hij begint zijn boek, hoe kan het ook anders met een uitgebreid interview met **Leo Cautereels “De redder van het Zoerselbos”**.

Daarna wandelt hij door de vier seizoenen en laat telkens deskundigen aan het woord. In de herfst een zeer uitgebreid gesprek met boswachter Werner van Hove, een les bosbeheer

voor beginners. Individueel wandelt hij een negental observatiewandelingen. Hij legt uit wat droogtestress in het bos betekent en wat een “letterzetter” is. Zo leert hij ons door het boek tientallen wetenswaardigheden kennen die hij vakkundig uitlegt. Daarna een uitgebreid gesprek met deskundige Bart Michielsen, die de boommarterpopulatie in het Zoerselbos probeert in kaart te brengen met trail cams (foto boommarter).

In de winter verstilt alles en er daalt een onvergelykbare rust neer. Er is dan ook geen ree(t) te zien! In februari trekt hij het bos in met Vlaams beverdeskundige Gert Van Hoydonck.

In de lente ontwaakt het bos. Dieter trekt dan op tocht met vogeldeskundige Elias Tibax, die beweert dat je in het bos veel verder kan kijken met je oren. Er is in de lente overal nieuw leven in het bos en samen met natuurgids Linda Lambreghts neemt hij een klas zesdejaarsleerlingen uit het Pierenbos uit Halle mee op sleeptocht om de natuur te ontdekken.

In het zomerhoofdstuk volgt de apotheose. Hier leest u hoe bosjuf Kristien Menten in het “Doezelbos” een natuurles geeft aan bewoners van Monnikenheide.

Als laatste deskundige komt weervrouw Jill Peeters aan bod, en wijst op de veranderingen in het bos door klimaatinvloeden.

Verder is het boek gevuld met tientallen, neen honderden prachtige natuurfoto's in een heel moderne lay-out. Een boek dat je in één adem uitleest.

Het is te koop in alle Standaardboekhandels voor de prijs van 29,99 Euro. Een boek dat zijn geld meer dan waard is. **En aanrader bij de komende feestdagen!**

5. VOORDRACHT 8 november – HERALDIEK

Familiekunde Vlaanderen afdeling Kempen

Wanneer : **Woensdag 8 november 2023 om 19.30 uur**
Waar : Kasteel de Renesse Lierselei 28-30 te Oostmalle, in de ridderzaal
Inkom : Gratis voor leden van Familiekunde Vlaanderen, Heemkring Malle en Domein de Renesse. Niet leden betalen 2 Euro.

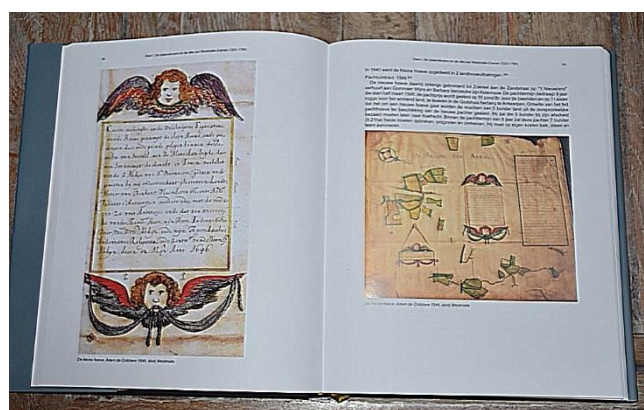
Elke Belg is vrij om een eigen wapen te ontwerpen en te gebruiken, al mag je niet dat van een andere familie of persoon zo maar overnemen. Kom je ergens een wapenschild tegen met jouw familienaam, dan moet je kunnen bewijzen dat je afstamt van de persoon die het wapen voerde. Dat is niet altijd eenvoudig en daar is uitgebreid genealogisch onderzoek voor nodig. Er zijn ook vormregels die je moet respecteren. Er bestaan onvermijdelijk ook misbruiken; bijvoorbeeld het overnemen van andermans wapen, wat tot juridische vervolgingen kan leiden. Heraldiek is geen vrijblijvende sport.

Met deze voordracht willen we een basiskennis over heraldiek meegeven zodat men dat kleurrijk cultureel erfgoed kan begrijpen, waarderen en zelf interpreteren. En wie weet, gaat het kriebelen om uit te zoeken of je familie al een wapen heeft. Indien niet, kan je overwegen een eigen familiewapen te (laten) ontwerpen en te registreren. Ook daarvoor geven we de nodige tips om dat op een correcte en kwaliteitsvolle manier te doen.

6. REMINDER: Het kunstboek: “Zoersel en de Cisterciënzers”

Het einde van het jaar nadert en dan is het weer geschenktijd.

Met deze willen we jullie laten weten dat we nog een dertigtal (onze laatste) kunstboeken “Zoersel en de Cisterciënzers” ter beschikking hebben. In onze vorige weetjes kon je hier alles over lezen.

Ze zijn nog steeds te koop tegen de prijs van 40 euro. Stuur ons gewoon een mail naar heemkundige.kring.zoersel@zoersel.be. Stort dit bedrag op onze rekening nummer BE85 9796 2311 8406 bij Argenta Zoersel. U kan het boek dan afhalen in het Heemhuisje op donderdagavond tussen 20 en 22 uur of bel ons gewoon om af te spreken op 03 312 20 00 voor afhaling.

Wanneer u 10 euro bijbetaalt voor portkosten kunnen we het u ook per postpakket bezorgen. Als geschenk bij de komende feestdagen is dit prachtige kunstboek een aanrader.

Verder is het gepast op het einde van dit project nog enkele beschouwingen mee te geven. **Onze kring is heel dankbaar dat Ivo Van Vaerenbergh dit initiatief aandurfde, waarvoor we hem nogmaals hartelijk willen bedanken.** Zonder hem zou “dit” boek nooit verschenen zijn. Wij zijn tevreden dat we er aan mochten meewerken. Onze verenigingen “Vrienden van het Zoerselbos” en “Heemkundige Kring Zoersel” zijn hier wel mee gevaren.

Toen wij in het begin de eerste cijfers voor dergelijke uitgave hoorden van de drukkerijen werden we een beetje ongemakkelijk en vroegen we ons af hoe wij dit ooit gingen bolwerken. Relaties, netwerking en vele inspanningen van iedereen maakte dat dit project liep als een trein. De sponsoring liep enorm goed en finaal konden we dan ook belangrijke bedragen wegschenken aan “De Vrienden van het Zoerselbos”, de “Heemkundige Kring Zoersel”, het Orgelcomité en Monnikenheide. Recent werd het saldo van de rekening verdeeld waar wij nog een mooi bedrag ontvingen als sponsoring voor onze smidse. Intussen werd de rekening bij ING afgesloten alsook het project. Ivo en Monique nogmaals hartelijk bedankt voor jullie grote inzet en voor het steeds ter beschikking stellen van het “Zoerselhof”!

Een ongelofelijk prachtige realisatie waar we zeer veel goede herinneringen aan over houden!!!

7. ARCHEOLOGISCHE OPGRAVING in Zoersel in functie van het NIP (Natuur Inrichtingsproject Zoerselbos)

Archeologen van het Studiebureau BAAC voerden recent proefsleuvenonderzoek uit in een wei naast de E34 aan het Zoerselbos op het Sjauwel, de vroegere eigendom van Boer Miljoen.

Er werd slechts een oude waterkuil gevonden. Het onderzoek kadert in de laatste fase van het NIP, het natuur inrichtingsproject van Zoerselbos dat in 2024 uitgevoerd wordt. Het Agentschap Natuur en Bos (ANB) en de Vlaamse landmaatschappij zijn de opdrachthouders van dit project.

De uitgegraven sleuven werden reeds terug gevuld. Het onderzoek vond plaats op de locaties Sjauwel en Hoog Schriek, waar binnen het natuur inrichtingsproject moet worden nagegaan of er archeologische sites aanwezig zijn. Er zijn enkele archeologische sporen gevonden, waaronder greppeltjes en een waterkuil. In de waterkuil werden geen vondsten gedaan die de sporen zouden kunnen dateren, maar volgens Juul Adriaens van de Vlaamse Landmaatschappij vermoedelijk de 19e eeuw. Op basis van resultaten wordt beslist of er dan verder onderzoek moet volgen of het terrein wordt vrijgegeven voor de uitvoering van de werken. Dit is hier het geval. De omgevingsvergunning is onlangs verkregen en de aanbestedingsprocedure wordt nu opgestart, zodat volgend jaar de uitvoering kan volgen.

In deze wei van Boer Miljoen (Gagelmans) komt een extra toegangspoort voor wandelaars, fietsers en ruiters langs De Sjauwel, achter restaurant Het Lopend Vuurtje. Zo komt er een trage verbinding tussen het Boshuisje en Den Haan. Dit is een korte toegangsweg voor de parkeerders op de nieuwe Park & Ride op Den Haan.

Het nieuwe ruiterspad moet het schrappen van ruiterspad in de Halse Dreef compenseren. Om de stilte voor de natuur te verbeteren wordt een tweede langere bufferwal naast de E34 tussen Boshuisweg en Sjauwel aangelegd. In het weiland worden kreken gegraven voor de waterhuishouding.

De grootste verandering wordt de nieuwe hoofdparking aan de Boshuisweg en in de buurt van de boshuisbrug komt een hondenloopzone. Twee derde van de parkeerplaatsen in de Peggerstraat blijft behouden voor bezoekers van het Bezoekerscentrum Zoerselbos en de klanten van de tavernes Boshuisje en De Wandeling.

Er moet dan ook bekeken worden wat er met de tractorsluis aan de brug op grondgebied Zandhoven zal gebeuren. Ze is bedoeld voor tractoren maar kan op dit ogenblik zonder problemen genomen worden door jeeps, 4 X 4's en vele SUV's.

Info GVA-Kristin Matthyssen

8. Poster: Café “DE STER”

Schuin ingeplante dorpswoning met schuur aan de Oostmallebaan nr. 11 uit de 17e/18e eeuw. Een dubbelhuistype met links winkel en rechts herberg, één bouwlaag onder zadeldak. De deur had een zeer mooi bovenlicht (nog steeds in bezit van de familie) uit de 19e eeuw, verwijzend naar de naam “de ster” Aan de noordzijde een breder uitgebouwde stalling. De schuur aan de overzijde van de baan werd afgebroken en in de jaren 1960 bouwde Albert Frastré daar zijn woning.

De naam is afgeleid van “wegenster”, een knooppunt van wegen die samenliepen in de richting van de molen van Zoersel, vanuit Zandhoven, vanuit Pulderbos, vanuit Wechelderzande, vanuit Oostmalle en vanuit Westmalle.

Naast herberg en winkel was landbouw en brouwerij de hoofdactiviteit. In een rentebrief van 1774 lezen we: “Een herberg genoemd “De Sterre”, omtrent het kapelleke (Sint-Katelijne Stockt) bestaande uit keuken, boven- en benedenkamers, kelder, brouwerij, stal, schuur en erve van 100 roeden...” Jan Jacobs en Catherina Wauters waren eigenaars van samen 12 ha land en heide. Niet bepaald “keuterboerkens”. De juiste ouderdom is niet geweten. In geschriften van de Sint-Sebastiaansgilde lezen we in 1712 dat Adriaan Jaspers baas was in “De Ster” en hij hield er de gildekamer in 1724-1725. Ook in de kwijtingen van het orgel in 1712 komt zijn naam voor.

Tijdens de Franse Revolutie logeerden er in 1794-1795 57 officieren en 41 man legersoldaten. In 1796 is de Familie Fastré in “De Ster” gaan wonen. Zij waren afstammelingen van Ontonius Fastré, dokter in Oostmalle en afkomstig van Waver. Deze familie heeft de afspanning gedurende verschillende generaties uitgebaat.

Gustaaf Fastré (“Staf Staar”) richtte de boerengilde, nu Landelijke Gilde, mee op, was 50 jaar uitbater en kassier van de “Spaar en Leengilde” van Zoersel. Zijn dochters Martha en Marie baatten respectievelijk de winkel en herberg uit. Hun broer Albert (“meester Staar”), onderwijzer, heeft vele Zoerselaars leren lezen en schrijven.

In 1968 werd de zaak overgenomen door de Familie Louis Haast en Bertien Bellekens. Zij hebben in de periode 1968-1990 vele inwijkelingen, waaronder enkele auteurs van dit boek, hun “inburgeringsexamen” afgenomen en deze waren na enkele zware nachten met glans geslaagd. Eén van de zonen, Frankie, heeft er ook een korte periode een frituur uitgebaat. Een grondige reden om soms bij het wachten op de frieten te blijven hangen in het café. Zij zijn er na de sluiting in 1990 steeds blijven wonen. Kortgeleden werd na het afsterven van Bertien en Louis het eigendom in onverdeeldheid verkocht aan de Firma Jones Living, ook gevestigd aan de Oostmallebaan, en eigenaar van een groot gedeelte van de hoek Westmallebaan/Oostmallebaan, waar ze een groot bouwproject plant. Zij zullen het historische café “De Ster” origineel restaureren en integreren in hun project. Zelf zullen zij er hun bedrijf Jones Living in onderbrengen.

8. Poster: Louis Peeters, Zoerselse heemkundige pionier.

De Zoerselse heemkundige Louis Peeters schreef op 6 augustus 1950 een Kroniek over de Goederen van het Zoerselhof (31 blz.).

Zijn vader, die in die tijd in De Bijl woonde, was jarenlang opzichter geweest van ‘Claese’s Bosschen’, de benaming toen voor de goederen van het Zoerselhof. Zijn vader was ook opzichter in de periode van de eigenaar Claes, de burgemeester van Sint-Katelijne-Lombeek en ook later toen de goederen toebehoorden aan notaris Segers van Wetteren, die ze daarna verkocht aan van Ravestijn, vrederechter te Lier.

Louis PEETERS werd op 14 Augustus 1887 in Zoersel geboren en overleed op de leeftijd van 75 jaar op 11 oktober 1962. Hij stamde uit één van de oudste en invloedrijkste families van Zoersel. Zijn vader Fons Peeters was gemeentesecretaris en hij werd in de lagere jongensschool steevast “Louis van de secretaris” genoemd. Zijn grootvader was van 1848 tot 1872 burgemeester van Zoersel.

Langs moederszijde was hij verwant met de familie Bartholomeussen en langs grootmoederszijde behoorde hij tot de familie Aerts, een rijke patriciërsfamilie uit Westmalle. Een lid van de familie Aerts was pastoor te Zoersel en aan de buitenzijde van de kerk herinnert een gedenksteen aan Maria Theresia Aerts, weldoenster van de kerk en grootmoeder van Jan Der Kinderen, onderwijzer en zeer actief lid van “De Vrienden van het Zoerselbos”.

Zijn zuster was Fien Peeters die huwde met Rik Ceulemans, maalter op de Molen van Zoersel en later in de mechanische maalterij in het Dorp (vandaag de nieuwe bibliotheek)..

Louis woonde in het prachtige huis in het dorp naast de nieuwe bibliotheek waar in de jaren 1970/1980 de "Openbare Onderstand" en nadien Het OCMW gevestigd was. In 2021 werd dit waardevolle gebouw door de gemeente Zoersel zonder "boe of ba" afgebroken om plaats te ruimen voor een belachelijk stukje waardeloos groen. Gelukkig werd het niet mee verhard zoals de volledige rest van het terrein.

De rijkbegaafde jongen deed schitterende studies aan het Sint-Jozefcollege te Herentals. Hier was zijn medestudent de gekende schrijver Ernest Claes. In zijn boek "Kosthuis bij Fien Janssens" haalt hij meerdere herinneringen op aan Louis Peeters. Het was de tijd van de Vlaamse studentenbeweging. Louis bleef steeds zijn Vlaams ideaal en Vlaamse Taal trouw. Hij behaalde aan de Katholieke

Universiteit te Leuven probleemloos zijn doctoraat in de Wijsbegeerte en Letteren.

Aanvankelijk was hij privaat leraar en maakte in deze hoedanigheid verschillende buitenlandse reizen. Na een korte periode onderwezen te hebben in Mechelen werd hij professor in de retorica aan het Koninklijk Atheneum te Antwerpen.

Zijn vakanties bracht hij steeds door te Zoersel, samen met zijn trouwe vriend en dorpsgenoot E. H. Louis Van Nueten, leraar aan de normaalschool te Antwerpen. Samen doorkruisten ze Zoersel en omstreken en genoten van het Kempische natuurschoon.

Hij heeft zich steeds als pionier ingezet om alles te weten te komen over de Zoerselse geschiedenis.

Door studie en opzoekingswerk kende hij deze als geen ander. Hij bracht dagen door in het Rijksarchief te Antwerpen waar hij vele teksten over Zoersel transcribeerde.

Gelukkig kregen wij via de familie Jo Peeters op de Krekelenberg drie van deze handschriften in ons documentatiecentrum en hebben wij ook verschillende losbladige bijdragen.

*Langzambende van Ziel in een hoek. Is Van Ziel thuis? vroeg Hei-
denclorff aan vrouw Van Ziel. "Ja," - "Dan ik hem eens kunnen spre-
ken?" - "Neem," - "Hoe? Hij is toch thuis." - "Die is niet te spreken,"
antwoordde de vrouw. "Is op Heidenclorff dat Bauwens woonde
ten tijde zijner geliefdevervaling. Eens vroeg iemand aan B.: "waer
techt ge naart toe?" - "Ad pulchras filias," Verder Bauwens zag men
niet meer te voet gaan, hij reed in de vierwielige kuts van zijn
Louisa sterft. Hafmans Holthaus heeft het huwelijkscontract tusschen
Bauwens mit meester gemerkt van de goederen zijner vrouw. Het is*

*de spie (Puls, kinderen Janssens De Vries) hoorde er aan toe
ook een groote stal, die nog in mijn tijd, mistden op de straat
stond, een klein orneement en ook een klein overheid-geen
het straatje een groot lang huis, aan Westrijde van het rij-
straatje. **ADVANT** onmogelijke dingen hoorde ik over die
Valk vertellen: eens werd de tijd voor de roerwilde maal be-
noerd: men voerde uit de Valk op een heer het goud en gilet, in
groenrekenen verborgen, weg. "Hoe op een heer? Een volle heer?"*

In het tijdschrift Oudheid en Kunst, uitgave van de Geschied- en Oudheidkundige Kring voor Brecht en Omstreken 42^e jaargang 1959 aflevering 1 – 3 schreef hij samen met Bolckmans het artikel over de molen van Zoersel.

Voor de geschiedenis van de pastorie van Zoersel maakten we onder meer gebruik van zijn tekst. Alhoewel voor vele huidige Zoerselaars hij een onbekende figuur is leverde hij veel historisch werk.

Het is jammer dat te weinig van zijn studiewerk is gepubliceerd. In de vijftiger jaren van de vorige eeuw en voor het ontstaan van de vele heemkundige kringen was het ook niet evident om teksten over lokale geschiedenis te laten drukken. Wel maakte hij dankbaar gebruik van het soldatenblad “De Linde” om korte teksten te publiceren over de molen, het molenhuis, de molenaars, het Zoerselhof en de bewoners ervan na de Franse Revolutie, de kerk, de pastoors, de pastorij van Zoersel, de oude hoeves, de bende van Zoersel, de vreemde legers in Zoersel en over dorpsfiguren.

Soms schreef hij zijn teksten in het Latijn, wanneer hij iets te vertellen had dat de goegemeente niet mocht weten. Hij gebruikte ook Griekse letters om Kempische en Zoerselse namen onleesbaar te maken. Hij kende reeds het probleem van de privacy. Zo schreef hij over René Bauwens, bewoner van het Zoerselhof, toen men hem vroeg waar hij naar toe geweest was: “Al pulchras filias”....

9. De plaatsnaamkunde van Zoersel (deel 9)

In Weetjes 4 stond deel één van de Plaatsnaamkunde in Zoersel. Dat was een inleiding op de alfabetische lijst van plaatsnamen die in de volgende afleveringen van de Weetjes zullen verschijnen.

Alfabetische lijst van de plaatsnamen in Zoersel – Letter F

Farlabroek (Het)

Voorne, zou een oude naam zijn voor De Hulsten. Volgens professor Peeters zouden er in de jaren 1700 en zoveel Husaren gelegerd zijn in “het farlabroek”, het gebouw is nu gedeeltelijk gerestaureerd, VHZ45

Fazantendreef

Huidige straatnaam

Felix Timmermanslaan

Huidige straatnaam

Felix Wijterslaan

Huidige straatnaam

Fissen Heide Bos (De)

1956, AWZ

Flikkers feir

1845, ABH

Flikkersteert

Huidige straatnaam

Flikkerteer

Flikketeir MKH p.167; 1845, van Halle naer de Plaets genaemd Flikkerteer, ABH

Flikkerteerstraatje

1845, Weg van Halle naer de Plaets genaemd Flikkerteer, ABH

Frankischen Drijhoek (Den)

Einhoven, hoeve genoemd naar het toponiem. Vanaf 1795 zijn er gegevens, gerenoveerd, VHZ146

Frans Hensbergenstraat

Huidige straatnaam

Frans Janssenslaan

Huidige straatnaam

Frans Van Looverenlaan

Huidige straatnaam

10. MUSEUM en DOCUMENTATIECENTRUM

Aangesloten bij Heemkunde Gouw Antwerpen vzw - nr. 1075

Secretariaat en briefwisseling: Bruno Verhavert - **Zandstraat 117 – 2980 Zoersel**
Tel. 03 312 20 00 en Heemhuisje 03 2980 854

Zetel en V.U.: Heemhuisje Schoolstraat 9 – Zoersel – Jan Denissen, Voorzitter

E-mail: heemkundige.kring.zoersel@zoersel.be
www.heemkundigekringzoersel.be

Rek.nr. BE85 9796 2311 8406 op naam van Heemkundige Kring Zoersel

Museum open de derde zondag van elke maand (behalve op feestdagen) van 10 tot 17 uur. Inkom gratis.

Andere dagen kan ook mits aanvraag per e-mail 3 weken vooraf. Inkom is dan 2,00 Euro p/p met een minimum van 20,00 Euro.

Archief geopend elke donderdagavond van 20 tot 22 uur. (behalve op feestdagen)

Lidmaatschap: Door overschrijving van de gepaste bijdrage op de HKZ-rekening BE85 9796 2311 8406 met vermelding HKZ-lidgeld 2023

Gewoon lid € 10,00 - Steunend lid € 17,50 - Erelid € 25,00. Veel dank aan onze trouwe leden die spontaan betaalden.

Om papier- en portkosten te vermijden vragen wij u ons uw e-mailadres op te geven.

COPYRIGHT

Mogelijke geïnteresseerden, vrijwilligersorganisaties of verenigingen die voor één of andere publicatie onze teksten willen overnemen kunnen dit zonder probleem doen, mits ons hierover per mail in te lichten en mits bronvermelding in hun uitgave.

Commercieel gerelateerde uitgaven vallen onder het copyright